

RAADSVOORSTEL

ter besluitvorming in de raad

Zaaknummer	329737	Datum Raadsvergadering	08-07-2024
Onderwerp	Spreidingswet		
Portefeuillehouder	Burgemeester P.J. van Hartskamp - de Jong		

Voorstel

1. De randvoorwaarden voor de vestiging van een azc/amv-locatie volgens het advies van het college vast te stellen, wat inhoudt:
 - laat de voorkeur uitgaan naar een opvanglocatie die zo mogelijk aan de rand van de kern is gesitueerd, niet direct naast een school, maar wel op een redelijke afstand van voorzieningen;
 - ga voor bij voorkeur één locatie, vanwege onder andere de beheersbaarheid en het beheer;
 - kies voor communicatiestrategie 1, nl. het bieden van handelingsperspectief.
2. In te stemmen met het nader onderzoeken van de potentiële locaties voor asielopvang die aan deze randvoorwaarden voldoen.

Kernboodschap

Het college vraagt in dit raadsvoorstel de raad om verder te gaan met de eerder gestelde ambitie in het kader van de Spreidingswet, om te voldoen aan de gemeentelijke opgave van het realiseren van opvang voor 92 asielzoekers. Daarnaast wordt de raad gevraagd in te stemmen met de geadviseerde randvoorwaarden voor asielopvang en de communicatiestrategie. Ook vraagt het college de raad om in te stemmen met nader onderzoek naar de mogelijkheden en geschiktheid van locaties die aan deze randvoorwaarden voldoen.

Bijlage(n)

Voorgestelde communicatiestrategie - toelichting

Aanleiding

In gemeente Montfoort worden nog geen asielzoekers opgevangen. In een raadsvoorstel behandeld in de raad van 24 april 2023 over huisvesting van doelgroepen is op dat moment geconcludeerd, dat er geen mogelijkheid was voor crisisnoodopvang in de gemeente Montfoort. Er werd toen al wel een kanttekening gemaakt over de komst van de Spreidingswet en de daaruit voortvloeiende wettelijke verplichting.

Inmiddels vraagt de Spreidingswet van gemeente Montfoort om 92 asielzoekers op te vangen, waarvan 8 alleengaande minderjarige asielzoekers (amv-ers). Dit is een wettelijke taak. Het college heeft de ambitie uitgesproken richting de Provinciale regietafel om voor 1 juli 2025 aan de opgelegde taakstelling te willen voldoen.

Het feit dat er een nieuw regeerakkoord ligt, waarin de intentie staat de Spreidingswet in te trekken doen niet af aan het feit dat er vooralsnog een wettelijke opgave ligt. Voor 1 november aanstaande moet een provinciaal plan zijn opgesteld.

Aan de raad is rond de Spreidingswet nog niet eerder gevraagd kaders te stellen.

Gewenst resultaat

De Raad stelt zich achter de ambitie en geeft aan welke randvoorwaarden zij van belang vindt voor de vestiging van asielzoekersopvang in gemeente Montfoort.

Duurzame opvangplaatsen zijn onder de Spreidingswet: opvangplaatsen die voor minimaal vijf jaar beschikbaar zijn. (Art1.1 van de wet Gemeentelijke taak...).

Daarnaast stemt de Raad in met het nader onderzoeken van locaties die aan de gestelde randvoorwaarden voldoen.

Argumenten

1. De Spreidingswet is een geldende wet.

Het feit dat er een nieuw regeerakkoord ligt, waarin de intentie staat de Spreidingswet in te trekken doet niet af aan het feit dat er vooralsnog een wettelijke opgave ligt. En dat er voor 1 november aanstaande een provinciaal plan moet zijn opgesteld.

1.2 Er zijn verschillende redenen in de samenleving aanwezig om de ambitie te handhaven.

De ambitie die het college heeft uitgesproken onder de Spreidingswet, vóór het Hoofdlijnenakkoord, wil het college blijven volgen. Het aantal asielzoekers is namelijk hierdoor niet gewijzigd; opvang is nog steeds nodig en onvoldoende beschikbaar. Gemeente Montfoort werkt vooralsnog door aan de uitvoering van de uitgesproken ambitie. De meeste gemeenten in de provincie Utrecht hebben in een extra vergadering van de PRT-migratie en asiel op 29 mei jl. uitgesproken voorlopig door te gaan op de ingeslagen weg. Het college vraagt de raad zich hier ook voor uit te spreken.

2. De voorgestelde randvoorwaarden

De Utrechtse bestuurders (alle 26 gemeenten) hebben de Utrechtse Aanpak voor de asielopgaves in de PRT van mei 2023 vastgesteld. De aanpak bestaat inmiddels uit 6 pijlers:

1. Maat en schaal passend bij de omgeving,
2. Gemengde woonvormen,
3. Inbedden van (maatschappelijke) functies,
4. Stabiel leef- en leerklimaat voor kinderen,
5. Regionale doorstroming,
6. Intergemeentelijke samenwerking.

Uiteraard kunnen daarnaast plaatselijke randvoorwaarden gelden.

De ligging

Wat is wenselijk als het gaat om de ligging van een opvanglocatie? Zaken die naar de mening van het college bij een locatie in ogenschouw dienen te worden genomen zijn:

- ligt het in een van zichzelf al meer kwetsbare wijk,
- zijn er basisscholen in de buurt,
- zijn er voorzieningen in de buurt,

- is het openbaar vervoer gemakkelijk bereikbaar,
- past de maat/schaal in de omgeving
- hoe is de verdeling over de kernen?

Het lijkt onwenselijk een opvanglocatie te realiseren in een kwetsbare buurt. Dat zal niet bijdragen aan de veiligheidsbeleving en het draagvlak. Voor gezinnen met kinderen in de basisschoolleeftijd is het van belang, dat scholen op redelijke afstand bereikbaar zijn. Beide kernen beschikken over basisvoorzieningen. Als er locaties gevonden kunnen worden aan de randen van de kernen zijn ook die goed bereikbaar. Plaatsing op grote afstand van een kern in een weiland ligt minder voor de hand.

Advies van het college: laat de voorkeur uitgaan naar een opvanglocatie die zo mogelijk aan de rand van de kern is gesitueerd, niet direct naast een school, maar wel op een redelijke afstand van voorzieningen.

De locatie zelf

Eén van de Utrechtse pijlers gaat over de maat en schaal van de locatie die dienen te passen bij de omgeving. Wat past in de omgeving kan verschillend worden beleefd.

Eén grote locatie heeft als voordeel dat zaken makkelijker te regelen zijn zoals beheer en toezicht. Een locatie boven de 100-150 opvangplaatsen krijgt via het COA 24 uur toezicht in de vorm van beveiligers. Onder de 100 personen vindt het toezicht plaats via camera's. Vanuit het oogpunt van veiligheidsbeleving lijkt het daarom toch te kiezen voor een grotere locatie te gaan dan strikt noodzakelijk. Een grotere locatie heeft ook als voordeel dat het COA meer zaken faciliteert. Tegelijkertijd kan het in een kleine gemeente als Montfoort als heel groot voelen.

Kleinere locaties kunnen daarentegen tot meer sociale controle en makkelijker tot acceptatie leiden. Kleinere locaties kan de gemeente tegenwoordig ook zelf in beheer nemen. Dit beheer kan bijvoorbeeld een organisatie als Het Rode Kruis uitvoeren. Tegelijkertijd hebben meerdere locaties het potentieel om tot spanningen of ontevredenheid bij bewoners te leiden.

Eén van de uitgangspunten van de Utrechtse aanpak is eventueel gemengde bewoning. Als het op locatie mogelijk is: het realiseren van gecombineerde woonvormen van opvang en (tijdelijke) huisvesting. Hierbij wonen verschillende doelgroepen samen (zoals asielzoekers, statushouders, spoedzoekers, studenten, ouderen, starters, woongroepen etc.). Gemengde woonvormen dragen bij aan integratie, woonkwaliteit, community-vorming en het creëert draagvlak. Allemaal aspecten die goed zijn voor nieuwkomers en huidige inwoners.

Een andere pijler van de Utrechtse aanpak is het inbedden van maatschappelijke functies. Andere functies opnemen in de opvang zelf, of in de directe omgeving, biedt meerwaarde voor zowel de mensen in de opvang als voor inwoners uit de omgeving. Hierbij wordt ook gekeken naar behoeftes over de gemeentegrenzen heen. Te denken valt aan (maatschappelijke) functies zoals een kinderspeelplaats, een gemeenschapsruimte of een buurthuis-functie, ruimte voor scholing/training/opleiding of een steunpunt met toeleiding naar (vrijwilligers)werk. Of denk aan mogelijkheden voor (buurt)bewoners voor het opzetten van kleine bedrijvigheid zoals een koffiepunt/catering, een kapperszaak of fietsenmaker.

Advies van het college: ga voor bij voorkeur één locatie, vanwege onder andere de beheersbaarheid en het beheer (door COA of het Rode Kruis). Het college spreekt van een voorkeur, omdat veel afhangt van wat er in de gemeente beschikbaar is of komt.

Het proces

Communicatie en participatie, aanpak.

Voor de aanpak van communicatie en participatie kan ook worden gekozen uit meerdere scenario's.

1. Informeren op basis van feiten, handelingsperspectief bieden en informatie duiden. Naar het voorbeeld van gemeente Vijfheerenlanden. Dat wil zeggen: eerst een voornemen tot besluit formuleren, om daarna de omgeving/ omwonenden te raadplegen. Waar nodig kan dan het voornemen worden aangepast, om daarna een bestuurlijk besluit te nemen. Er moet opvang komen vanuit een wettelijke verplichting. Participatie vindt plaats over het hoe. Daarnaast zijn er andere inspraakmogelijkheden voor inwoners.

Handelingsperspectief bieden betekent: aangeven wat we wanneer doen en wanneer de inwoner betrokken kan worden, kan meedenken of doen.

2. Een klankbordgroep oprichten die vanaf het begin met de gemeente meedenkt. Naar het voorbeeld van gemeente Teylingen. Daar is een klankbordgroep opgericht die met hulp van de gemeente, van waaruit leden meedenken en adviseren over omgevingsgerichte criteria voor mogelijke locaties en hoe nieuwkomers onderdeel kunnen worden van de gemeenschap en kunnen meedoen.

3. Raad en samenleving tegelijk met elkaar in gesprek laten gaan. Naar het voorbeeld van gemeente Wijk bij Duurstede. Niet spreken over het 'of' en 'waar', we gaan uit van een wettelijke taak, die moet worden uitgevoerd. Wel met elkaar in gesprek gaan over het hoe. Een variant daarop is gemeenteraad en samenleving onder leiding van de organisatie met elkaar in gesprek laten gaan.

Het advies van het college: kies voor strategie 1, dat wil zeggen het bieden van handlingsperspectief. Het is immers een wettelijke taak die we moeten gaan uitvoeren.

3. *Er zijn potentiële locaties en/of accommodaties gevonden die aan bovengenoemde randvoorwaarden voldoen.*

Er zijn locaties geïnventariseerd die aan bovengenoemde randvoorwaarden voldoen. Er zijn met betrekking tot sommige van deze locaties gesprekken gevoerd met eigenaren. Niet in het kader van de opgave voor asielopvang, maar het onderwerp is (door eigenaren) aangestipt als optie waar ze eventueel voor open zouden staan of die mogelijkheid is gesondeerd vanuit de gemeente. Er zijn geen gesprekken gevoerd met het COA. Locaties zijn dus ook nog niet ter beoordeling als mogelijkheid aan het COA of PRT voorgelegd.

Kanttekeningen en alternatieven

1. *Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen opvang voor asielzoekers en alleen-gaande minderjarige asielzoekers.*

Alleen-gaande minderjarige asielzoekers worden niet opgevangen in azc's maar in aparte opvanglocaties. Afhankelijk van de status van de minderjarige en de leeftijd zijn er verschillende soorten opvanglocaties, onder verantwoordelijkheid van Nidos of COA.

2. *Met de ingang van de Spreidingswet kunnen geen afspraken meer worden gemaakt met het COA over doelgroepen.*

Was het tot de komst van de Spreidingswet nog wel gebruikelijk om afspraken te maken over doelgroepen die gemeenten wensten op te vangen, dat is onder de huidige wet geen optie meer. De groep die je ontvangt betreft in principe een doorsnede van de instroom.

3. Er zijn gemeenten die vinden dat ze te weinig regie hebben op de opvanglocatie.

Een manier waarop de gemeente regie kan houden op de opvanglocatie is door de inzet van een relatiemanager van de gemeente, naast de locatiemanager van het COA. De lijnen naar het gemeentehuis en vice-versa kunnen dan sneller worden gelegd.

Er zijn gemeenten die hier goede ervaringen mee hebben, een aanspreekpunt die het overleg met de locatiemanager van het COA doet en naar de gemeente vertaalt. Ook om als gemeente de regie te houden.

4. Sommige locaties zijn onwenselijk als opvanglocatie, zoals campings of vakantieparken.

Weinig gemeenten willen permanente bewoning van dit soort locaties, daar wordt stevig op gehandhaafd. Het is daarom geen goed idee om er langdurig mensen op te vangen als gemeente.

5. Er kunnen klachten komen richting de gemeente.

Er zouden klachten kunnen komen richting de gemeente. In dat kader is het wenselijk een omwonenden overleg in te stellen waar bewoners klachten/bevindingen kwijt kunnen tijdens en na opening van een azc. Ook is het van belang voor en na de opening overleg te hebben en te houden met de politie.

6. De pilot werk voor asielzoekers is (nog) niet volledig van de grond gekomen.

Al enige tijd geleden wilde Montfoort samen met het COA een pilot opzetten waarbij we specifiek asielzoekers naar de gemeente Montfoort wilden halen, waarvoor het kansrijk zou zijn om hier aan het werk te kunnen bij lokale ondernemers. Het COA heeft aangegeven daarop niet te kunnen aansturen. Daarbij is inmiddels afgesproken om het bestaande spoor te intensiveren, het aan het werk helpen van al in de gemeente gevestigde statushouders. De uitvoeringsorganisatie daarvoor is Ferm Werk. Dit verloopt nog niet overal zoals gewenst. Gemeente Montfoort zou graag met de ondernemers die ruimte en mogelijkheden hebben om mensen bij hen te laten werken aan de slag gaan.

7. Er is onvoldoende draagvlak in de samenleving voor opvanglocaties.

Met goede, transparante en duidelijke, feitelijke informatie kan geprobeerd worden dit zoveel mogelijk te ondervangen. Daarom is een goede communicatiestrategie van belang. Het is doorgaans niet gebruikelijk dat inwoners allemaal positief zijn over een plan voor een opvanglocatie. In de meeste gemeenten kan de tendens meestal positief worden beïnvloed door mensen te betrekken bij hoe de opgave uit te voeren.

8. Voor iedere locatie voor asielopvang geldt dat procedures moeten worden doorlopen

Het is voor de vestiging van een azc niet zo dat wettelijke procedures kunnen worden overgeslagen. Dat betekent dat wanneer wordt ingestemd met de vestiging van een azc in ruimtelijke procedures bezwaar kan worden gemaakt waardoor processen vertraging oplopen.

Financiën

Er bestaan financiële regelingen die de realisatie van een opvanglocatie mogelijk maken.

Als er meer opvangmogelijkheden beschikbaar worden gesteld dan de indicatieve opgave geldt er een bonusregeling op grond van de Spreidingswet.

Juridische gevolgen

Er zijn niet direct juridische gevolgen verbonden aan dit raadsvoorstel. Als het komt tot het realiseren van een opvanglocatie gebeurt dit via een bestuursovereenkomst met het COA. Hierin worden de afspraken tussen het COA en de gemeente vastgelegd.

Later in het proces, als er daadwerkelijk is besloten tot een locatie is het wel mogelijk dat belanghebbenden bezwaar gaan maken. Dit kan leiden tot vertraging van het proces om te komen tot een opvanglocatie.

Planning en aanpak

Ingediend: formulier definitiefase 19 juni 2024
Raadsvoorstel randvoorwaarden in de raad- voorstel 2 juli 2024
Overleg met maatschappelijk middenveld – juli/augustus
Nader onderzoek potentiële locaties
Overleg met COA over potentiële locaties
Terugkoppeling naar de raad met betrekking tot kansrijke locatie(s)
Voorgenomen besluit College
Overleg met omgeving/samenleving over kansrijke locatie
Definitieve besluitvorming College en Raad
Komen tot een bestuursovereenkomst met het COA
Inleveren formulier fase plan 17 oktober 2024
Uitvoering van benodigde acties om azc startklaar te krijgen.

Communicatie / Participatie

Zie bovenstaand advies en bijlage.

Relatie met duurzaamheid / Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Niet van toepassing.

Toets inclusiviteit

Niet van toepassing.

Montfoort, 18 juni 2024

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN MONTFOORT,
de secretaris, de burgemeester,

M.H. van der Veer

mr. P.J. van Hartskamp-de Jong

RAADSBESLUIT

In de vergadering van 7 oktober 2024 heeft de gemeenteraad besloten:

1. De randvoorwaarden voor de vestiging van een azc/amv-locatie volgens het advies van het college vast te stellen, wat inhoudt:
 - laat de voorkeur uitgaan naar een opvanglocatie die zo mogelijk aan de rand van de kern is gesitueerd, niet direct naast een school, maar wel op een redelijke afstand van voorzieningen;
 - ga voor bij voorkeur één locatie, vanwege onder andere de beheersbaarheid en het beheer;
 - kies voor communicatiestrategie 1, nl. het bieden van handelingsperspectief.
2. In te stemmen met het nader onderzoeken van de potentiële locaties voor asielopvang die aan deze randvoorwaarden voldoen.

de griffier,

de voorzitter,

mr. S.G. Meijer

mr. P.J. van Hartskamp-de Jong